

ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาล
ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น

**Factors Influencing on the Attitudes of Solid Waste Management in the
Local Households at Kok Phochai Subdistrict Municipality,
Kok Phochai District, Khon Kaen Province**

สุจิตรา มุลวัต,
เสาวลักษณ์ นิกorpittaya และ วัชรินทร์ สุทธิชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**Sujitra Mulwat,
Sauwaluck Nikornpittaya and Watcharin Sutthisai**
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : thantikan22@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยทัศนคติ 2) ระดับการกำจัดขยะมูลฝอย 3) ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ชัย อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 338 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter และ Stepwise โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และข้อเสนอแนะผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ และพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 7 ตัวแปร เรียงลำดับการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ ได้แก่ ปัจจัยความรู้ (X2) ปัจจัยพฤติกรรมภายนอก (X8) ปัจจัยพฤติกรรมภายใน (X7) ปัจจัยความเชื่อ (X1) ปัจจัยความรู้สึก (X6) ปัจจัยอารมณ์ (X5) และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ได้แก่ ปัจจัยความคิด (X3) สามารถพยากรณ์โดยรวม ร้อยละ 52.00 ($R^2 = 520$)

* วันที่รับบทความ : 9 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 19 ธันวาคม 2565; วันตอบรับบทความ : 22 ธันวาคม 2565

Received: December 9, 2022; Revised: December 19, 2022; Accepted: December 22, 2022

คำสำคัญ : ทักษะคิด; การกำจัดขยะมูลฝอย; คริวเรือน;

Abstracts

The purposes of the study were 1) to investigate the level of factors influencing on the attitudes of solid waste management in the local households, 2) to study the level of solid waste management in the local households, 3) to explore the level of factors influencing on the attitudes of solid waste management in the local households at Kok Phochai subdistrict municipality, Kok Phochai district, Khon Kaen province. The research instruments were the questionnaires. The sample groups were 338 households at Kok Phochai subdistrict municipality, Kok Phochai district, Khon Kaen province. The statistic used were average, mean, standard deviation, Pearson Product Moment Correlation, and Linear Regression Model which significantly at .01. Moreover, the suggestions were analyzed through mean and descriptive method.

The results shown that 1) the level of factors influencing on the attitudes of solid waste management in the local households was at high level, 2) the level of solid waste management in the local households was at medium level, 3) factors influencing on the attitudes of solid waste management in the local households were significantly at .01 which included 7 variables orderly; knowledge (X₂), external behavior (X₈), internal behavior (X₇), belief (X₁), sensitivity (X₆), passion (X₅), and the last variable from the Linear Regression Model was thoughtful (X₃). which could be predicted that 52.00% ($R^2 = 520$),

Keywords: Attitudes; Solid Waste Management; Local Households;

บทนำ

ปัญหาขยะเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วโลก รัฐบาลไทยได้หยิบยกให้เป็น “วาระแห่งชาติ” โดยมีแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “สังคมปลอดขยะ” เน้นการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยได้รับความร่วมมือด้วยดีจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนรัฐบาลตระหนักดีถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จึงได้ประกาศให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็น “วาระแห่งชาติ” โดยมุ่งเน้นการลดการเกิดขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ควบคู่กับการนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำและใช้ประโยชน์ใหม่อีกทั้งได้จัดทำแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 ซึ่งเป็นแนวทางเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) และได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสม ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน รวมทั้งสร้างวินัยคนในชาติเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืนเพราะปัญหาขยะจะไม่มีวันหมดไปหากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของประเทศ และในปัจจุบันยังคงนโยบายในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ภายใต้ร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการ

ขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความเดือดร้อนและสุขภาพอนามัยของประชาชนได้อย่างจริงจัง ต่อเนื่องภายใต้บริบทที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินโยบายรัฐบาล และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ตามหลักสากลที่นำมาอารยประเทศใช้บริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด เช่น หลักการด้าน 3R (Reduce Reuse Recycle) หลักการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Resource Efficiency) หลักการขยายขอบเขตความรับผิดชอบผู้ประกอบการ (Extended Producer Responsibility) เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Instruments) การควบคุมป้องกันการเกิดของเสียจากต่างประเทศ (Trans-boundary Movement of Wastes and Recyclables) เป็นต้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2564 : 8)

เทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย มีประชากรทั้งหมด 7,098 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 3,571 คน และเพศหญิง จำนวน 3,527 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,141 หลัง เทศบาลตำบลโพธิ์ไชยได้มีการพัฒนาท้องถิ่นในทิศทางต่าง ๆ และจากข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพในข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่น (2561-2565) เทศบาลตำบลโพธิ์ไชย พบว่า ในด้านที่เป็นจุดอ่อนยังพบปัญหาของขยะ และประสิทธิภาพในการกำจัดขยะอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยก็ได้ตระหนักถึงปัญหา และการเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้น่าอยู่ตั้งปณิธาน "โพธิ์ไชยเมืองน่าอยู่ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจรากฐานมั่นคง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภาคีมีส่วนร่วม บริหารโปร่งใส ภายใต้หลักธรรมาภิบาล" (แผนพัฒนาเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย, 2562 : 64) ดังนั้น เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากปัญหาปริมาณขยะ ความน่าอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่ เทศบาลตำบลโพธิ์ไชยจึงได้มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการคัดแยกขยะต้นทางภายในตำบลโพธิ์ไชย, โครงการจัดซื้อถังขยะหมู่บ้านภายในตำบลโพธิ์ไชย, โครงการฝึกอบรมลดและคัดแยกขยะมูลฝอยต้นทาง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัญหาของขยะยังคงเป็นประเด็นสำคัญของสังคมที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องช่วยกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งครัวเรือน หมู่บ้าน เป็นสังคมพื้นฐานในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั้น การดำเนินการจัดการขยะก็เช่นกัน หากครัวเรือนที่มีการอุปโภค บริโภคในทุกวัน ทุกขณะ มีการกำจัดขยะตั้งแต่แหล่งกำเนิดอย่างถูกสุขลักษณะคงเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยวิธีการในการกำจัดขยะของแต่ละครัวเรือนอาจจะเป็นไปตามทัศนคติ ความรู้ ประสบการณ์ อันจะส่งผลต่อพฤติกรรม การกำจัดขยะของครัวเรือน เช่น การเทกอง การเผากลางแจ้ง การเผาในเตาเผา การฝังกลบ การนำมาทำปุ๋ยหรือไม่ถูกจัดการเลย สิ่งเหล่านี้อาจนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพ ปัญหาทัศนียภาพ ปัญหามลพิษทางอากาศ และที่สำคัญปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมของครัวเรือน ชุมชน และจะส่งผลต่อไปยังระดับประเทศชาติ ดังนั้นการทราบถึงทัศนคติของสิ่งที่จะศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ เนื่องจากว่าทัศนคติซึ่งเป็นคำสมาส

ระหว่างคำว่า ทักษะ แปลว่าความเห็น กับคดี ซึ่งแปลว่า แบบอย่างหรือลักษณะ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วแปลว่า ลักษณะของความเห็นทัศนคติจึงหมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือ บุคคลใดบุคคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556ก : 562) และยังมีนักวิชาการบางคนให้ความหมายทัศนคติเป็น ระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้หลายอย่างเป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็น ด้วย ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกทั้งในทางบวกและในทางลบ เป็นภาวะทางจิตใจของการ เตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้และถูกปรับตัวให้เข้ากับองค์การ โดยประสบการณ์ที่ใช้อิทธิพลที่มีลักษณะเฉพาะต่อ การตอบสนองของบุคคลไปสู่บุคคล สิ่งของและสถานการณ์ของแต่ละบุคคล และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือ แนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการสนับสนุนหรือ คัดค้านก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติของคนเรานั้นมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการศึกษา สิ่งแวดล้อม และการติดต่อสื่อสารยังมีผลให้ทัศนคติของคนเปลี่ยนแปลงไปได้เป็นอันมาก ซึ่งการที่ครัวเรือนซึ่งเป็นหน่วย ขององค์การที่มีขนาดย่อยที่สุดได้มีส่วนร่วมในการกำจัดขยะตั้งแต่ต้นทางได้มีการเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้และ ปรับตัวให้เข้ากับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นการสนับสนุนให้เกิดคุณภาพในชีวิตที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นการได้ทราบถึง ทัศนคติของประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ บริการให้เกิดประสิทธิภาพและความพึงพอใจของประชาชนจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงทัศนคติในเรื่องนั้น ๆ อันจะเป็นปัจจัยอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมและมีผลต่อแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อจะ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลสูงสุด

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการขยะของครัวเรือนเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นต้นทางที่จะปลูกฝัง ทัศนคติที่ดี พฤติกรรมที่ดี การรับรู้ที่ดีในการกำจัดขยะ ให้สามารถเป็นกรอบเริ่มต้นในการพัฒนาหรือบริหาร จัดการชุมชนให้น่าอยู่ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีความสุข จึงเป็นที่มาของการศึกษาปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อ การกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นขึ้น เพื่อจักเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยเกี่ยวกับการจัดการ ขยะในครัวเรือนของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,141 ครัวเรือน (แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย, 2562 : 6)

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 338 ครัวเรือน (คน) ได้มาโดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ Taro Yamane (1973 : 727) ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจากทุกหน่วยของการศึกษา คือ จากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจะจัดทำบัญชีประชากร เรียงลำดับตามเลขที่บ้าน โดยแต่ละบัญชีจะเรียงลำดับประชากรตามหลักการเรียงลำดับเลขที่บ้าน โดยเรียงตั้งแต่ 1 ถึง N ต่อมาคิดค่าช่วงสุ่ม (Sampling Interval) หรือ k โดยสูตร $k = N/n$ แล้วเลือกจุดสุ่มเริ่มต้น (Random Start หรือ R) ที่อยู่ระหว่าง 1 ถึง k หลังจากนั้นจะเริ่มสุ่มตัวอย่างจากหน่วยตัวอย่างที่ประกอบด้วย $R, R+k, R+2k, \dots$ ไปจนครบจำนวนแต่ในกรณีที่ N หาร n ไม่ลงตัว ผู้วิจัยใช้จุดทศนิยม 3 ตำแหน่ง ถ้า k เป็นตัวเลขที่มีจุดทศนิยมจะเลือกตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มโดยมีการปัดเศษทศนิยมตามหลักคณิตศาสตร์สากลนิยม

3. เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตอนที่ 2-3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่

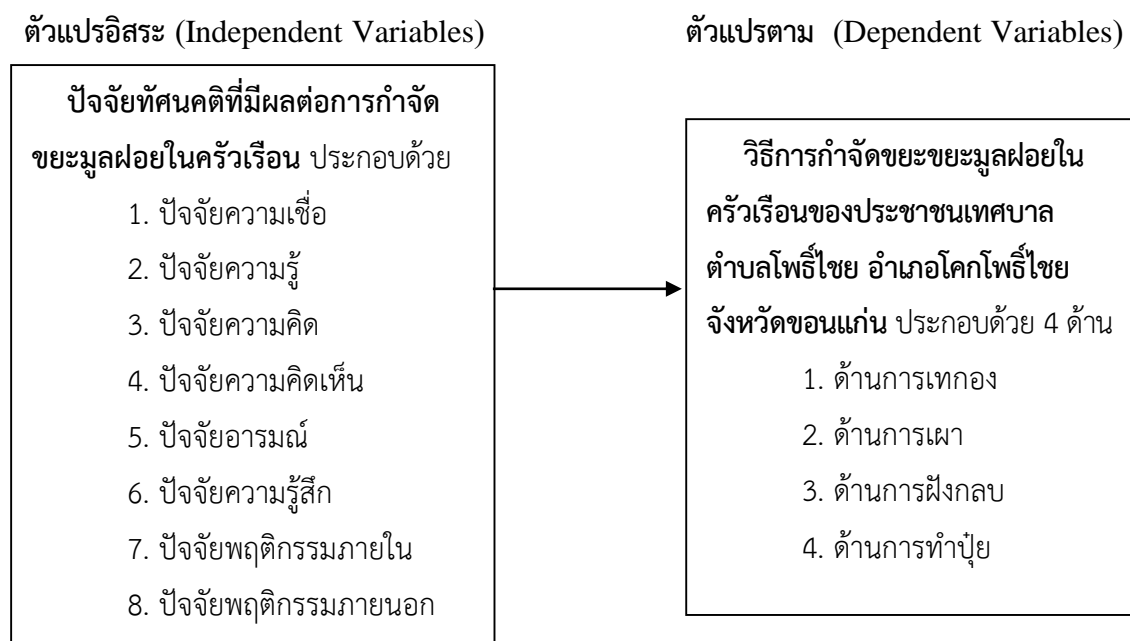
เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีทัศนคติและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะกำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และสร้างแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง และเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษา และการวัดผลประเมิณผล โดยหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอกอโกกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ขอบหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีตำบลโพธิ์ไชย อำเภอกอโกกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอกอโกกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอกอโกกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 338 ครั้วเรือน (คน) หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและระดับการกำจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอกอโกกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) การวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอกอโกกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใช้สถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Enter และ Stepwise โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอกอโกกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและในรายปัจจัย โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น	\bar{X}	SD	การแปลผล
1. ปัจจัยความเชื่อ	4.77	0.34	มากที่สุด
2. ปัจจัยความรู้	3.75	0.69	มาก

3. ปัจจัยความคิด	4.33	0.59	มาก
4. ปัจจัยความคิดเห็น	4.64	0.41	มากที่สุด
5. ปัจจัยอารมณ์	3.22	0.68	ปานกลาง
6. ปัจจัยความรู้สึกรู้สึก	4.60	0.50	มากที่สุด
7. ปัจจัยพฤติกรรมภายใน	3.56	0.71	มาก
8. ปัจจัยพฤติกรรมภายนอก	2.41	0.76	น้อย
โดยรวม	3.91	0.40	มาก

จากตารางพบว่า ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยความเชื่อ รองลงมาคือ ปัจจัยความคิดเห็น รองลงมาคือ ปัจจัยความรู้สึกรู้สึก อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน คือ ปัจจัยความคิด รองลงมาคือ ปัจจัยความรู้ และปัจจัยพฤติกรรมภายใน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ปัจจัยอารมณ์ และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ปัจจัยพฤติกรรมภายนอก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมและในรายด้าน โดยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 2 ระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น	\bar{X}	SD	การแปลผล
1. ด้านการเทกอง	3.35	0.58	ปานกลาง
2. ด้านการเผา	3.41	0.60	ปานกลาง
3. ด้านการฝังกลบ	3.97	0.64	มาก
4. ด้านการทำปุ๋ย	2.13	0.76	น้อย
โดยรวม	3.21	0.45	ปานกลาง

จากตารางพบว่า ระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการฝังกลบ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการเผา รองลงมาคือด้านการเทกอง และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการทำปุ๋ย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงระหว่างปัจจัยทัศนคติ จำนวน 8 ปัจจัย กับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเชิงเส้นตรง แบบ Enter Method และ Stepwise Method หาผลหรืออิทธิพลของตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวที่มีต่อตัวแปรตามหนึ่งตัว โดยผลการวิเคราะห์ สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม (Enter)

ตัวแปรอิสระ	Regression Coefficient (Enter)			
	B	Beta	t	Sig
ปัจจัยความเชื่อ (X1)	-.185	-.140	-2.526	.012*
ปัจจัยความรู้ (X2)	-.090	-.137	-2.983	.003*
ปัจจัยความคิด (X3)	.085	.110	2.028	.043*
ปัจจัยความคิดเห็น (X4)	-.017	-.015	-.250	.803
ปัจจัยอารมณ์ (X5)	.254	.380	6.951	.000*
ปัจจัยความรู้สึกรัก (X6)	.104	.116	2.070	.039*
ปัจจัยพฤติกรรมภายใน (X7)	.141	.221	4.244	.000*
ปัจจัยพฤติกรรมภายนอก (X8)	.157	.261	5.360	.000*
ค่าคงที่ (Constant)	1.964	-	-	-
Multiple R	.721	-	-	-
R ²	.520	-	-	-
R ² Change	.520	-	-	-

F 44.495 - - -

หมายเหตุ. (n = 338) * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม ทั้ง 8 ปัจจัย สามารถอธิบายการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 52.00 มีค่า $R^2 = .520$ และมีค่าของ F เท่ากับ 44.495 มีค่า R² Change เท่ากับ .520 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha .05$

ตารางที่ 4 ค่าอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม (Stepwise)

ตัวแปรอิสระ	Regression Coefficient (Stepwise)			
	B	Beta	t	Sig
ปัจจัยความเชื่อ (X1)	-.191	-.145	-2.769	.006**
ปัจจัยความรู้ (X2)	.256	.382	7.107	.000**
ปัจจัยความคิด (X3)	.080	.104	2.187	.009**
ปัจจัยความคิดเห็น (X4)	-	-	-	-
ปัจจัยอารมณ์ (X5)	-.089	-.136	-2.978	.000**
ปัจจัยความรู้สึก (X6)	.100	.112	2.088	.008**
ปัจจัยพฤติกรรมภายใน (X7)	.141	.220	4.243	.000**
ปัจจัยพฤติกรรมภายนอก (X8)	.157	.260	5.363	.000**
ค่าคงที่ (Constant)	1.951	-	-	-
Multiple R	.721	-	-	-
R ²	.520	-	-	-
R ² Change	.006	-	-	-
F	50.987	-	-	-

หมายเหตุ. (n = 338) * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม จากปัจจัยทัศนคติจำนวน 8 ตัวแปร พบว่ามีจำนวนตัวแปรปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha .01$ จำนวน 7 ตัว สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม ได้ร้อยละ 52.00 มีค่า $R^2 = 520$ และมีค่าของ F เท่ากับ 50.987 เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยพบว่า ตัวแปรที่จะอธิบายการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยเรียงลำดับการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้ คือ ปัจจัยความรู้ (X2) ปัจจัยพฤติกรรมภายนอก (X8) ปัจจัยพฤติกรรมภายใน (X7) ปัจจัยความเชื่อ (X1) ปัจจัยความรู้สึกรู้สึก (X6) ปัจจัยอารมณ์ (X5) และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ได้แก่ ปัจจัยความคิด (X3) ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ จะสามารถสร้างสมการถดถอยเชิงเส้นตรงในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized) มีดังนี้

$$\hat{Y} = 1.951 + (.256X_2) + (.157X_8) + (.141X_7) + (-.191X_1) + (-.100X_6) + (-.089X_5) + (.080X_3)$$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized) มีดังนี้

$$\hat{Z} = .382Z_2 + .260Z_8 + .220Z_7 - .145Z_1 - .112Z_6 - .136Z_5 + .104Z_3$$

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ ควรมีพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม และถูกสุขลักษณะประจำหมู่บ้าน ควรมีการจัดถังพาดชะรองรับขยะให้แก่ประชาชนอย่างพอเพียง และสามารถคัดแยกขยะได้ ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างถูกวิธี ถูกสุขลักษณะ ควรมีการจัดให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการนำขยะมาใช้งาน (Recycle) หรือการแปรรูป ดัดแปลงเพื่อนำมาใช้อีกครั้ง (Reuse) ควรมีการจัดโครงการสนับสนุนการจัดการขยะในชุมชนรูปแบบต่างๆ ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือปัญหาที่เกิดจากการกำจัดขยะในครัวเรือน และควรมีหน่วยบริการรับแลกขยะในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัย ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม อยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเหตุผลมาจากทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนนั้นประชาชนได้มีความคิด ความเชื่อและทราบดีว่าการกำจัดขยะที่ดีต้องเริ่มจากแหล่งกำเนิดขยะซึ่งคือครัวเรือน และในขั้นตอนการจะดำเนินการกำจัดขยะนั้นต้องมีการคัดแยกประเภทเสียก่อน ซึ่งต้องตระหนักถึงวิธีการที่ถูกสุขลักษณะอันจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ครัวเรือน และชุมชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี อูปราสิทธิ์ (2558 : 6) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัณธนิก กานต์ธนกุล (2559 : 2) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจและทัศนคติในภาพรวม อยู่ในระดับมากและมีการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณา ระดับปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยความเชื่อ ปัจจัยความคิดเห็น ปัจจัยความรู้สึก ปัจจัยความคิด ปัจจัยความรู้ ปัจจัยพฤติกรรมภายใน ปัจจัยอารมณ์ และปัจจัยพฤติกรรมภายนอก ตามลำดับ ซึ่งโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น มีทัศนคติหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่ดีเกี่ยวกับการกำจัดขยะในครัวเรือน ซึ่งเห็นว่าการกำจัดขยะที่เริ่มจากครัวเรือนโดยใช้วิธีการกำจัดที่ถูกต้องจะช่วยลดปริมาณและลดปัญหาอันเกิดจากขยะมูลฝอยที่จะเป็นผลกระทบต่อคุณภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ความปลอดภัยของชุมชนและสังคม โดยมีความเชื่อ ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้ ที่จะเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมในการทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการกำจัดขยะในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูดา จิตพิทักษ์ (2525 : 58) ที่ได้อธิบายเรื่องของพฤติกรรมของมนุษย์ โดยได้แบ่งสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ลักษณะนิสัยส่วนตัว ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ หรือเจตคติ และกระบวนการอื่นๆ ทางสังคม ได้แก่ สิ่งกระตุ้นพฤติกรรมและความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้น ลักษณะนิสัยส่วนตัวคือ ด้านความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ บุคลิกภาพ สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นการเข้าใจถึงสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมหรือการกระทำได้เป็นอย่างดี และจะสามารถช่วยในการทำนายถึงพฤติกรรมของบุคคล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการพัฒนาสิ่งนั้นต่อไปได้

2. ศึกษาาระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัย ระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเหตุผลมาจากการดำเนินการกำจัดขยะในครัวเรือนที่เป็นกิจวัตรประจำวันของของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยนั้น ยังมีการเลือกวิธีการกำจัดขยะที่ไม่เป็นไปตามสุขลักษณะเท่าที่ควร จึงทำให้เป็นผลต่อระดับการกำจัดขยะซึ่งถือเป็นพฤติกรรมของประชาชนที่แสดงออกในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการต่างๆที่เลือกใช้เพื่อให้ขยะที่เกิดจากครัวเรือนนั้นถูกกำจัดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา ยังคำ (2554 : 15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลควนขัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลควนขัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพล ภูภักดี (2554 : 158) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน เมื่อพิจารณาระดับการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการฝังกลบ ด้านการเผา ด้านการเทกอง ด้านการทำปุ๋ย ตามลำดับซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยได้มีวิธีการกำจัดขยะในครัวเรือน โดยเห็นว่าวิธีการการกำจัดขยะในครัวเรือนด้วยวิธีการฝังกลบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรกนั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นวิธีการที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยเลือกใช้ในการกำจัดขยะในครัวเรือนของตนมากที่สุดและเป็นทางเลือกในการกำจัดขยะที่ดีที่สุด รองลงมาคือกำจัดด้วยวิธีการเผา การเทกอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ทั้งนี้จากผลการวิจัยยังพบว่า ไม่ว่าจะเป็นการกำจัดขยะด้วยวิธีการใดก็ตาม ประชาชนยังมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะอยู่ เช่น ในด้านการเผาขยะยังมีการกำจัดขยะโดยเตาเผาที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยและส่วนที่เหลือจากการเผาไหม้ (ขี้เถ้า) ยังมีการนำไปใช้ประโยชน์ต่อในระดับน้อย ในส่วนของวิธีการการเทกองก็เช่นกัน ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยยังใช้การเทกองขยะในพื้นที่ทิ้งใหม่เรื่อย ๆ และปล่อยให้ขยะนั้นย่อยสลายตามธรรมชาติ และประเด็นสำคัญในการกำจัดขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย พบว่าค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนการนำไปกำจัดนั้นจะอยู่ในลำดับสุดท้ายเสมอ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของบุญจง ขาวสิทธิวิงษ์ (2554 : 63) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเขตยานนาวา

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนไม่ได้มีพฤติกรรมที่ตระหนักถึงการกำจัดขยะในครัวเรือนอย่างแท้จริง และจากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชยไม่นิยมกำจัดขยะด้วยวิธีการทำปุ๋ยหมัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในครัวเรือนของประชาชนนั้น ไม่ได้มีแผนหรือความต้องการใช้ประโยชน์จากปุ๋ยหมัก ประกอบกับมองว่าการนำขยะมาทำปุ๋ยหมักที่ถูกต้องลักษณะนั้นเป็นวิธีการที่ยุ่งยาก มีขั้นตอน มีกระบวนการที่ละเอียดและใช้เวลาพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับนงลักษณ์ พรหมสถิต (2552 : ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึงระบบการหมักขยะทำปุ๋ย ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์เป็นการย่อยสลายให้แปรสภาพเป็นแร่ธาตุต่างๆ และสอดคล้องกับสมนึก ชัชวาล (2547 : 21) ที่กล่าวถึงวิธีการกำจัดขยะโดยวิธีการหมักทำปุ๋ย ซึ่งเป็นกระบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์ ในการย่อยสลายสารอินทรีย์วัตถุที่มีอยู่ในขยะมูลฝอย ซึ่งการหมักทำปุ๋ยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิดได้แก่ การหมักแบบใช้ออกซิเจน (Aerobic Decomposition) เป็นการหมักที่ใช้จุลินทรีย์ที่ต้องการออกซิเจน (Aerobic Bacteria) ภายใต้สภาวะที่เหมาะสมในด้านความชื้น อุณหภูมิ ปริมาณออกซิเจน รวมทั้งอัตราส่วนระหว่างคาร์บอนต่อไนโตรเจนที่เหมาะสมอีกด้วย ซึ่งขั้นตอนในการทำนั้นจะต้องอาศัยทั้งระยะเวลาในขั้นตอนการทำปุ๋ยและระยะเวลาในการรอที่จะนำไปใช้ประโยชน์

3. เพื่อศึกษาปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัย ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวมจากปัจจัยทัศนคติจำนวน 8 ตัวแปร พบว่า มีจำนวนตัวแปรปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha .01$ จำนวน 7 ตัว สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่นโดยรวม ได้ร้อยละ 52.00 มีค่า $R^2 = 520$ เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อย พบว่า ตัวแปรที่จะอธิบายการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น โดยเรียงลำดับการเข้าสู่สมการตามความสัมพันธ์ คือ ปัจจัยความรู้ (X2) ปัจจัยพฤติกรรมภายนอก (X8) ปัจจัยพฤติกรรมภายใน (X7) ปัจจัยความเชื่อ (X1) ปัจจัยความรู้สึก (X6) ปัจจัยอารมณ์ (X5) และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุได้แก่ ปัจจัยความคิด (X3) ดังนั้นในปัจจัยทัศนคติ ทั้ง 7 ตัว จึงเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา เฉลยบุญ (2556 : 59) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และทัศนคติต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยวัดทัศนคติต่อการกำจัดขยะ การคัดแยกขยะ ประเภทชนิดของขยะ การเก็บขนจัดเก็บขยะการขนถ่ายขนส่งขยะและการแปลงรูปขยะ พบว่า ทัศนคติโดยรวมต่อการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ผลวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ

เพียรสันพบว่า ทักษะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการกำจัดขยะในทางบวก โดยทั้งนี้อาจเป็นเพราะทัศนคติ เป็นเรื่องทางความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อของบุคคลที่มีความโน้มเอียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นแนวความคิดหรือการกระทำต่าง ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น โดยอาจจะเป็นได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งทัศนคติจะส่งผลกระทบต่อ การแสดงพฤติกรรมต่างๆ จะเห็นได้ว่าทัศนคติ ประกอบด้วย ความคิดที่มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกออกมาโดยทาง พฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแพรวภัทร ยอดแก้ว (2553 : 542) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติ ได้แก่ องค์ประกอบด้านปัญญา ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อ ความรู้ ความคิดและความคิดเห็น องค์ประกอบด้าน อารมณ์ ความรู้สึก ความรู้สึกชอบ - ไม่ชอบ และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวโน้มหรือความพร้อมที่ บุคคลจะปฏิบัติ โดยการเกิดทัศนคติจะเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลและถูกหล่อหลอมมาจากความ เชื่อ ทัศนคติจึงเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกริยาโต้ตอบที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบ ทั้งนี้ทัศนคติสามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ หาก ทัศนคติของบุคคลและกลุ่มเป็นไปในเชิงบวกก็จะส่งผลดีและง่ายต่อการบริหารจัดการหรือการพัฒนาในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเทศบาลตำบลโพธิ์ ไชย อำเภอดอกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะเป็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการกำจัดขยะที่ถูกต้องและการปลูกฝังจิตสำนึก ทัศนคติที่ดีต่อ การกำจัดขยะในครัวเรือนเพื่อลดปัญหาขยะจากต้นทาง

1.2 ควรมีการตั้งศูนย์บริการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม และทำกิจกรรมกรมให้ประชาชนมีส่วนร่วม เช่น การคัดแยกขยะ การนำขยะมาดัดแปลงเพื่อให้เกิดรายได้ การคัดเลือกหรือให้รางวัลสำหรับหมู่บ้านที่มี การกำจัดขยะที่ดี ถูกสุขลักษณะ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดี และตระหนักถึงความสำคัญใน ปัญหาที่เกิดจากขยะ

1.3 ควรมีการรณรงค์การจัดการขยะเพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับปัญหาของขยะที่จะส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ

1.4 ควรมีกิจกรรมกระตุ้นให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอดอกโพธิ์ไชย จังหวัด ขอนแก่น เกิดการปฏิบัติหรือลงมือทำเกี่ยวกับการกำจัดขยะในครัวเรือนของตนเอง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้อง และปลูกจิตสำนึกให้คนในครัวเรือนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงปัจจัยความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อหาปัจจัยที่จะช่วยพัฒนาการจัดการขยะของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น เช่น ระบบการสนับสนุนการกำจัดขยะ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภายนอก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาถึงการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดขยะในครัวเรือนตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2564). *คู่มือการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยภายในบ้านและที่ทำงาน*. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กัณธนิช กานต์ธนกุล.(2559). *การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัลยาณี อูปราสิทธิ์, ณรงค์ ฌ เชียงใหม่ และวันทนีย์ ชวพงศ์. (2558). *พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลสันโป่ง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- กัญญา ยังดำ. (2554). *พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลควนขัน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูดา จิตพิทักษ์. (2525). *พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชน.
- เทศบาลตำบลโคกโพธิ์ไชย, (2562). *แผนพัฒนาเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย พ.ศ.2561-2565*. ขอนแก่น : เทศบาลตำบลโคกโพธิ์ไชย.
- นงลักษณ์ พรหมสถิต, สุวรรณ จีระโกศลกุล และสมศักดิ์ พลายฆาต. (2552). *การจัดการขยะมูลฝอย*. สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 ราชบุรี.ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2564. แหล่งที่มา: <http://hpc4.anamai.moph.go.th/>
- บุญจง ขาวสิทธิวงษ์. (2554). *ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนในเขตยานนาวา.วารสารสมาคมนักวิจัย*. 16 (3), 158.

- แพรรภัทร ยอดแก้ว. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมกับทัศนคติที่มีต่อการศึกษาธรรมศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2565). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/>
- วรพล ภูภักดี.(2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*. 1 (1), 42.
- วรรณภา เฉลยบุญ. (2556). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และทัศนคติต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรีจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมนึก ชัชวาลย์. (2547). *รายงานการวิจัยเรื่อง ของเสียจากครัวเรือน : วิธีปฏิบัติและแนวคิดในการจัดการแก้ไข*. เชียงใหม่. : ม.ป.พ.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper & Row.